

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I
ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z PRZYRODY DLA KL. IV SZKOŁY PODSTAWOWEJ,
SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH, WARUNKI I TRYB UZYSKANIA
WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ**

Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
<p>wymieniał dwa elementy przyrody nieożywionej ; wymieniał dwa elementy przyrody ożywionej wymieniał zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata ; podawał dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom ; wyjaśniał, czym jest obserwacja podawał nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie ; przeprowadzał obserwację za pomocą lupy lub lornetki ; notował dwa-trzy spostrzeżenia dotyczące obserwowanych obiektów ; wykonywał schematyczny rysunek obserwowanego obiektu ; wykonywał pomiar przy użyciu taśmy mierniczej podawał nazwy głównych kierunków geograficznych wskazanych przez nauczyciela na widnokręgu ; wyznaczał główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu na podstawie instrukcji słownej ; określał warunki wyznaczenia kierunku północnego za pomocą gnomonu (prosty patyk lub pręt, słoneczny dzień) obliczał wymiary biurka w skali 1 : 10 ; rysował plan biurka w skali 1 : 10 wymieniał rodzaje map ;</p>	<p>wyjaśniał znaczenie pojęcia <i>przyroda</i> ; wymieniał trzy składniki przyrody nieożywionej niezbędne do życia ; podawał trzy przykłady wytworów działalności człowieka omawiał na przykładach , rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata ; wymieniał źródła informacji o przyrodzie ; omawiał najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń przyporządkowywał przyrząd do obserwowanego obiektu ; proponował przyrządy, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie ; określał charakterystyczne cechy obserwowanych obiektów ; opisywał sposób użycia taśmy mierniczej podawał nazwy głównych kierunków geograficznych ; przyporządkowywał skróty do nazw głównych kierunków geograficznych ; określał warunki korzystania z kompasu ; posługując się instrukcją, wyznaczał główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu wyjaśniał, jak powstaje plan ; rysował plan dowolnego przedmiotu (wymiaru przedmiotu podzielne bez reszty przez 10) w skali 1 : 10 wyjaśniał pojęcia <i>mapa</i> i <i>legenda</i> ; określał przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej ;</p>	<p>wymieniał cechy ożywionych elementów przyrody ; wskazywał w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka porównywał ilość i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów ; wymieniał cechy przyrodnika ; określał rolę obserwacji w poznawaniu przyrody ; omawiał etapy doświadczenia planował miejsca dwóch – trzech obserwacji ; proponował przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu ; wymieniał najważniejsze części mikroskopu wyjaśniał, co to jest widnokrąg ; omawiał budowę kompasu ; samodzielnie wyznaczał kierunki geograficzne za pomocą kompasu wyjaśniał, w jaki sposób wyznaczał się kierunki pośrednie wyjaśniał pojęcie <i>skala liczbowa</i> ; obliczał wymiary przedmiotu w różnych skalach, np. 1 : 5, 1 : 20, 1 : 50; wykonywał szkic terenu szkoły opisywał słowami fragment terenu przedstawiony na planie lub mapie ; przygotowywał zbiór znaków kartograficznych dla planu lub mapy najbliższej okolicy</p>	<p>podawał przykłady powiązań przyrody nieożywionej z przyrodą ożywioną ; klasyfikował wskazane elementy na ożywione i nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka wyjaśniał, w jakim celu prowadzi się doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze ; wyjaśniał różnice między eksperymentem a doświadczeniem planował obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie ; uzasadniał celowość zaplanowanej obserwacji ; omawiał sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej podawał przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych ; porównywał dokładność wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu ; wyjaśniał, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich rysował plan pokoju w skali 1 : 50 ; dobiera skalę do wykonania planu dowolnego obiektu : wykonywał szkic okolic szkoły porównywał dokładność planu miasta i mapy turystycznej ; odszukiwał na mapie wskazane obiekty</p>	<p>wyjaśniał, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na wybrane pozostałe elementy na podstawie obserwacji podejmował próbę przewidzenia niektórych sytuacji i zjawisk (np. dotyczących pogody, zachowania zwierząt) ; przeprowadzał dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisywał obserwacje i wyniki ; wyjaśniał, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestawów przygotowywał notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin podawał historyczne i współczesne przykłady praktycznego wykorzystania umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych ; omawiał sposób wyznaczania kierunku północnego za pomocą Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu wyjaśniał pojęcia: <i>skala mianowana</i>, <i>podziałka liniowa</i> rysował fragment drogi do szkoły, np. ulicy, zmniejszając jej wymiary (np. 1000 razy)</p>

<p>odczytywał informacje zapisane w legendzie planu wskazywał kierunki geograficzne na mapie ; odszukiwał na planie okolicy wskazany obiekt, np. kościół, szkołę</p>	<p>rozpoznawał obiekty przedstawione na planie lub mapie za pomocą znaków kartograficznych określał położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu opowiadał, jak zorientować plan lub mapę za pomocą kompasu</p>	<p>wyjaśniał, na czym polega orientowanie planu lub mapy ; orientował plan lub mapę za pomocą kompasu</p>	<p>orientował mapę za pomocą obiektów w terenie</p>	<p>i używając właściwych znaków kartograficznych dostosowywał sposób orientowania mapy do otaczającego terenu</p>
<p>wskazywał w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów wskazywał w najbliższym otoczeniu dwa przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych ; podawał dwa przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych ; porównywał ciała stałe z cieczami pod względem jednej właściwości (kształt) wymieniał stany skupienia wody w przyrodzie ; podawał przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia ; omawiał budowę termometru ; odczytywał wskazania termometru ; wyjaśniał, na czym polega krzepnięcie i topnienie wymieniał przynajmniej trzy składniki pogody ; rozpoznawał na dowolnej ilustracji rodzaje opadów ; wyjaśniał, dlaczego burze są groźne dobierał przyrządy do pomiaru trzy składników pogody ; odczytywał temperaturę powietrza z termometru cieczowego ; na podstawie instrukcji budował wiatromierz ; odczytywał symbole na mapie pogody ; przedstawiał stopień zachmurzenia za pomocą symboli ; przedstawiał rodzaj opadów wyjaśniał pojęcia <i>wschód Słońca</i>, <i>zachód Słońca</i> ; rysował „drogę” Słońca podawał daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku ;</p>	<p>wymieniał stany skupienia, w jakich występują substancje ; podawał dwa-trzy przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym wyjaśniał zasadę działania termometru ; przeprowadzał, zgodnie z instrukcją, doświadczenia wykazujące: – wpływ temperatury otoczenia na parowanie wody , – obecność pary wodnej w powietrzu ; wyjaśniał, na czym polega parowanie i skraplanie wody wyjaśniał, co nazywamy pogodą ; wyjaśniał pojęcia: <i>upał</i>, <i>przymrozek</i>, <i>mróz</i> ; podawał nazwy osadów atmosferycznych atmosferycznych zapisywał temperaturę dodatnią i ujemną ; omawiał sposób pomiaru ilości opadów ; podawał jednostki, w których wyraża się składniki pogody ; na podstawie instrukcji budował deszczomierz ; prowadził tygodniowy kalendarz pogody na podstawie obserwacji wybranych składników pogody ; określał aktualny stopień zachmurzenia nieba na podstawie obserwacji ; opisywał tęczę omawiał pozorną wędrówkę Słońca nad widnokregiem ; omawiał zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia ; wyjaśniał pojęcia <i>równonoc przesilenie</i> omawiał cechy pogody w poszczególnych porach roku</p>	<p>wyjaśniał, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej ; podawał przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych i cieczy oraz gazów wymieniał czynniki wpływające na szybkość parowania ; formułuje wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń ; przyporządkowuje stan skupienia wody do wskazań termometru podawał, z czego mogą być zbudowane chmury ; rozdziela rodzaje osadów atmosferycznych na ilustracjach ; wyjaśniał, czym jest ciśnienie atmosferyczne ; wyjaśniał, jak powstaje wiatr wymieniał przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych ; dokonuje pomiaru składników pogody – prowadzi kalendarz pogody ; przygotowywał możliwą prognozę pogody na następny dzień dla swojej miejscowości określał zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza ; określał zależność między wysokością Słońca a długością cienia ; wyjaśniał pojęcie <i>górowanie Słońca</i> ; omawiał zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokregiem w poszczególnych porach roku</p>	<p>klasyfikował ciała stałe ze względu na właściwości ; wyjaśniał, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość ; porównywał właściwości ciał stałych, cieczy i gazów opisywał zasadę działania termometru cieczowego dokumentował doświadczenia według poznanego schematu ; podawał przykłady z życia codziennego zmian stanów skupienia wody ; przedstawiał w formie schematu zmiany stanu skupienia wody w przyrodzie wyjaśniał, jak się tworzy nazwę wiatru ; rozpoznawał na mapie rodzaje wiatrów ; wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów odczytywał prognozę pogody przedstawioną za pomocą znaków graficznych ; na podstawie obserwacji określał kierunek wiatru omawiał zmiany długości cienia w ciągu dnia ; porównywał wysokość Słońca nad widnokregiem oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku</p>	<p>uzasadniał, popierając przykładami z życia, dlaczego ważna jest znajomość właściwości ciał przedstawiał zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie prostym rysunkiem wyjaśniał różnice między opadami a osadami atmosferycznymi przygotowywał i prezentował informacje na temat rodzajów wiatru występujących na świecie ; na podstawie opisu przedstawiał, w formie mapy, prognozę pogody dla Polski podawał przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia (np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa) ; wymieniał fenologiczne pory roku, czyli te, które wyróżnia się na podstawie fazy rozwoju roślinności</p>

<p>wyjaśniał, po czym rozpozna organizm ; wymieniał przynajmniej trzy czynności życiowe organizmów ; omawiał jedną wybraną przez siebie czynność życiową organizmów ; odróżniał przedstawione na ilustracji organizmy jednokomórkowe od wielokomórkowych określał, czy podany organizm jest samożywny, czy cudzożywny ; podawał przykłady organizmów cudzożywnych: mięsożernych, roślinożernych i wszystkożernych ; wskazywał na ilustracji charakterystyczne cechy drapieżników układał łańcuch pokarmowy z podanych organizmów ; analizując sieć pokarmową, układał jeden łańcuch pokarmowy wymieniał korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzie ; podawał przykłady zwierząt hodowanych w domach przez człowieka ; podawał przykład drobnego zwierzęcia żyjącego w domach ; rozpoznawał trzy zwierzęta żyjące w ogrodach</p>	<p>wyjaśniał pojęcia <i>organizm jednokomórkowy</i>, <i>organizm wielokomórkowy</i> ; podawał charakterystyczne cechy organizmów ; wymieniał czynności życiowe organizmów ; rozpoznawał na ilustracji wybrane organy / narządy dzielił organizmy cudzożywny ze względu na rodzaj pokarmu ; podawał przykłady organizmów roślinożernych ; dzielił mięsożerców na drapieżniki i padlinożerców ; wyjaśniał, na czym polega wszystkożerność wyjaśniał, czym są zależności pokarmowe ; podawał nazwy ogniw łańcucha pokarmowego podawał trzy przykłady roślin stosowanych jako przyprawy do potraw wyjaśniał, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana ; omawiał zasady opieki nad zwierzętami ; podawał przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście wykonywał zielnik (pięć okazów)</p>	<p>omawiał hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych ; charakteryzował czynności życiowe organizmów ; omawiał cechy rozmnażania płciowego i bezpłciowego wyjaśniał pojęcia: <i>organizm samożywny</i>, <i>organizm cudzożywny</i> ; wymieniał cechy roślinożerców ; wymieniał, podając przykłady, sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy cudzożywny ; podawał przykłady zwierząt odżywiających się szczątkami glebowymi ; wymieniał przedstawicieli pasożytów wyjaśniał nazwy ogniw łańcucha pokarmowego ; wyjaśniał, co to jest sieć pokarmowa rozpoznawał wybrane rośliny doniczkowe ; wyjaśniał, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin ; określał cel hodowania zwierząt w domu ; wyjaśniał, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu ; wskazywał źródła informacji na temat hodowanych zwierząt ; wyjaśniał, dlaczego coraz więcej dzikich zwierząt przybywa do miast</p>	<p>podawał przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy (np. ruch, wzrost) ; porównywał rozmnażanie płciowe z rozmnażaniem bezpłciowym omawiał sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny ; określał rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi ; wyjaśniał, na czym polega pasożytnictwo omawiał rolę destruentów w łańcuchu pokarmowym opisywał szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy ; formułował apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie</p>	<p>prezentował informacje na temat najmniejszych i największych organizmów żyjących na Ziemi ; omawiał podział organizmów na pięć królestw prezentował, w dowolnej formie, informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin podawał przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt ; uzasadniał, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw prezentował jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe ; przygotowywał ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt (np. najszybsze zwierzęta)</p>
--	--	--	--	--

<p>podawał przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy ; omawiał znaczenie wody dla organizmu wskazywał na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego ; wyjaśniał, dlaczego należy dokładnie żuć pokarm ; uzasadniał konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem wskazywał na schemacie serce i naczynia krwionośne ; wymieniał rodzaje naczyń krwionośnych ; mierzy puls ; podawał dwa przykłady zachowań korzystnie wpływających na pracę układu krążenia pokazywał na modelu lub planszy dydaktycznej położenie narządów budujących układ oddechowy ; wymieniał zasady higieny układu oddechowego wskazywał na sobie, modelu lub planszy elementy szkieletu ; wyjaśniał pojęcie <i>stawy</i> ; omawiał dwie zasady higieny układu ruchu wskazywał, na planszy położenie układu nerwowego ; wskazywał na planszy lub modelu położenie narządów zmysłów ;</p>	<p>wymieniał składniki pokarmowe ; przyporządkowywał podane pokarmy do wskazanej grupy pokarmowej wymieniał narządy budujące przewód pokarmowy ; omawiał rolę układu pokarmowego ; podawał zasady higieny układu pokarmowego omawiał rolę serca i naczyń krwionośnych ; na schemacie pokazywał poszczególne rodzaje naczyń krwionośnych wymieniał narządy budujące drogi oddechowe ; wyjaśniał, co dzieje się z powietrzem podczas wędrowki przez drogi oddechowe ; określał rolę układu oddechowego ; opisywał zmiany w wyglądzie części piersiowej tułowia podczas wdechu i wydechu wymieniał elementy budujące układ ruchu ; podawał nazwy i wskazywał główne elementy szkieletu ; wymieniał trzy funkcje szkieletu ; wymieniał zasady higieny układu ruchu omawiał rolę poszczególnych narządów zmysłów ; omawiał rolę skóry jako narządu zmysłu ; wymieniał zasady higieny oczu i uszu</p>	<p>omawiał rolę składników pokarmowych w organizmie ; wymieniał produkty zawierające sole mineralne wyjaśniał pojęcie <i>trawienie</i> ; opisywał drogę pokarmu w organizmie ; omawiał, co dzieje się w organizmie po zakończeniu trawienia pokarmu wymieniał funkcje układu krwionośnego ; wyjaśniał, czym jest tętno ; omawiał rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie ; proponował zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego określał cel wymiany gazowej ; omawiał rolę poszczególnych narządów układu oddechowego ; wyjaśniał, dlaczego drogi oddechowe są wyściełane przez komórki z rzęskami rozdzielił rodzaje połączeń kości ; podawał nazwy głównych stawów u człowieka ; wyjaśniał, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem</p>	<p>omawiał rolę witamin ; wymieniał wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin ; omawiał rolę soli mineralnych w organizmie wyjaśniał rolę enzymów trawiennych wskazywał narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu wyjaśniał, jak należy dbać o układ krwionośny ; podawał przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego wyjaśniał, na czym polega współpraca układów pokarmowego, krwionośnego i oddechowego wykonywał schematyczny rysunek ilustrujący wymianę gazową zachodzącą w płucach porównywał zakres ruchów stawów: barkowego, biodrowego i kolanowego ; na modelu lub planszy wskazywał kości o różnych kształtach ; omawiał pracę mięśni szkieletowych wymieniał zadania mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów ;</p>	<p>przedstawiał krótkie informacje na temat sztucznych barwników, aromatów identycznych z naturalnymi, konserwantów znajdujących się w żywności omawiał rolę narządów wspomagających trawienie ; wymieniał czynniki, które mogą szkodliwie wpłynąć na funkcjonowanie wątroby lub trzustki prezentował, w dowolnej formie, informacje na temat; składników krwi i grup krwi ilustrował wymianę gazową zachodzącą w komórkach ciała planował i prezentował doświadczenie potwierdzające obecność pary wodnej w wydychanym powietrzu wyjaśniał, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę ciała ; omawiał działanie mięśni budujących narządy wewnętrzne podawał przykłady skutków uszkodzenia układu nerwowego ; prezentował informacje na temat wad wzroku lub słuchu</p>
---	---	--	--	---

<p>wymieniał zadania narządów smaku i powonienia ; wymieniał, podając przykłady, rodzaje smaków ; wymieniał dwa zachowania niekorzystnie wpływające na układ nerwowy wskazywał na planszy położenie narządów układu rozrodczego ; rozpoznawał komórki rozrodcze: męską i żeńską ; wyjaśniał pojęcie <i>zapłodnienie</i> podawał przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci ; podawał dwa przykłady zmian w funkcjonowaniu skóry w okresie dojrzewania</p>	<p>wymieniał narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy ; określał rolę układu rozrodczego ; omawiał zasady higieny układu rozrodczego ; wskazywał na planszy miejsce rozwoju nowego organizmu wymieniał zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców ; omawiał zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania</p>	<p>omawiał, korzystając z planszy, w jaki sposób powstaje obraz oglądanego obiektu ; wskazywał na planszy elementy budowy oka: soczewkę, siatkówkę i źrenicę ; wskazywał na planszy małżowinę uszną, przewód słuchowy i błonę bębenkową ; omawiał zasady higieny układu nerwowego omawiał rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego opisywał zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania</p>	<p>wyjaśniał, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia podawał wspólną cechę narządów zmysłu węchu i smaku ; wskazywał na planszy drogę informacji dźwiękowych ; uzasadniał, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów ; na podstawie doświadczenia formułował wniosek dotyczący zależności między zmysłem smaku a zmysłem powonienia wyjaśniał przyczyny różnic w budowie układu rozrodczego żeńskiego i męskiego ; omawiał przebieg rozwoju nowego organizmu wskazywał na planszy narządy układu rozrodczego męskiego i żeńskiego wyjaśniał, na przykładach, czym jest odpowiedzialność</p>	<p>prezentował informacje na temat roli kobiet i mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie na przestrzeni kilku pokoleń (np. zajęcia prababci, babci, mamy, starszej siostry, itp.) prezentował informacje dotyczące zagrożeń, na które mogą być narażone dzieci w okresie dojrzewania przygotowywał propozycję prawidłowego jadłospisu na trzy dni, odpowiedniego w okresie dojrzewania</p>
--	---	---	---	---

<p>wymieniał co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia ; korzystając z piramidy zdrowego żywienia i aktywności fizycznej, wskazywał produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach ; wyjaśniał, dlaczego ważna jest czystość rąk ; omawiał sposób dbania o zęby ; wymieniał dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu wymieniał drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych ; wymieniał trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową ; wymieniał trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą pokarmową wymieniał zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie ; odróżnia muchomora sromotnikowego od innych grzybów ; określał sposób postępowania po uządleniu</p>	<p>podawał zasady prawidłowego odżywiania ; wyjaśniał, dlaczego należy dbać o higienę skóry ; opisywał sposób pielęgnacji paznokci ; wyjaśniał, na czym polega właściwy dobór odzieży podawał przykłady wypoczynku czynnego i biernego wymieniał przyczyny chorób zakaźnych ; wymieniał nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową ; omawiał objawy wybranej choroby przenoszonej drogą oddechową ; omawiał przyczyny zatruc ; określał zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę określał zasady postępowania w czasie burzy, gdy przebywa się w domu lub poza nim ; rozpoznawał owady, które mogą być groźne</p>	<p>wymieniał (wszystkie) zasady zdrowego stylu życia ; wyjaśniał rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia ; opisywał sposób pielęgnacji skóry ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania ; wyjaśniał, na czym polega higiena jamy ustnej wyjaśniał, czym są szczepionki ; wymieniał sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową ; wymieniał szkody, które pasożyty powodują w organizmie ; omawiał objawy zatruc wymieniał charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego ; wymieniał objawy zatrucia grzybami omawiał zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości</p>	<p>wyjaśniał, czym jest zdrowy styl życia ; omawiał skutki niewłaściwego odżywiania się ; wyjaśniał, na czym polega higiena osobista ; podawał sposoby uniknięcia zakażenia się grzybicą porównywał objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy ; klasyfikował pasożyty na wewnętrzne i zewnętrzne, podawał przykłady pasożytów ; charakteryzował pasożyty wewnętrzne człowieka ; opisywał objawy wybranych chorób zakaźnych ; wymieniał drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę omawiał sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję ; rozpoznawał dziko rosnące rośliny trujące</p>	<p>przygotowywał informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania prezentował plakat ostrzegający o niebezpieczeństwach w swoje okolicy przygotowywał informacje na temat pomocy osobom uzależnionym ; prezentował informacje na temat możliwych przyczyn, postaci i profilaktyki chorób nowotworowych</p>
<p>omawiał zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu p podawał przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia ; wymieniał rodzaje urazów skóry podawał przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka ; opisywał zachowanie świadczące o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu ; prezentuje zachowanie asertywne w wybranej sytuacji</p>	<p>podawał przykłady trujących roślin hodowanych w domu ; przyporządkowuje nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach ; omawiał sposób postępowania przy otarciach i skaleczeniach podawał przykłady substancji, które mogą uzależniać ; podawał przykłady skutków działania alkoholu na organizm ; podawał przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie</p>	<p>wymieniał skutki przyjmowania narkotyków ; wyjaśniał, czym jest asertywność</p>	<p>omawiał zasady postępowania w przypadku oparzeń wyjaśniał, czym jest uzależnienie ; charakteryzuje substancje znajdujące się w dymie papierosowym ; uzasadniał konieczność zachowań asertywnych ; uzasadniał, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia</p>	

<p>rozpoznawał na zdjęciach rodzaje krajobrazów ; podawał przykłady krajobrazu naturalnego ; wymieniał nazwy krajobrazów kulturowych ; określał rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy rozpoznawał na ilustracji formy terenu ; wyjaśniał, czym są równiny ; wykonywał modele wzniesienia i doliny przyporządkował jedną – dwie okazane skały do poszczególnych grup podawał przykłady wód słonych ; wskazywał na mapie przykład wód stojących i płynących w najbliższej okolicy rozpoznawał na zdjęciach krajobraz kulturowy ; podawał dwa-trzy przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy wymieniał dwie-trzy formy ochrony przyrody w Polsce ; podawał dwa-trzy przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych ; wyjaśniał, na czym polega ochrona ścisła</p>	<p>wyjaśniał, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów ; wymieniał rodzaje krajobrazów (naturalny, kulturowy) ; wyjaśniał pojęcie: <i>krajobraz kulturowy</i> wskazywał w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka omawiał na podstawie ilustracji elementy wzniesienia ; wskazywał formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy podawał nazwy grup skał ; podawał przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych podawał przykłady wód słodkich (w tym wód powierzchniowych) ; wskazywał różnice między oceanem a morzem ; na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących; wymieniał różnice między jeziorem a stawem wymieniał, podając przykłady, od czego pochodzą nazwy miejscowości ; podawał przykłady zmian w krajobrazach kulturowych wyjaśniał, co to są parki narodowe ; podawał przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody ; omawiał sposób zachowania się na obszarach chronionych</p>	<p>wyjaśniał pojęcie: <i>krajobraz</i> ; wymieniał składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz ; omawiał cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych ; wskazywał składniki naturalne w krajobrazie najbliższej okolicy opisywał wklęsłe formy terenu ; opisywał formy terenu dominujące w krajobrazie najbliższej okolicy opisywał budowę skał litych, zwięzłych i luźnych ; rozpoznawał co najmniej jedną skałę występującą w najbliższej okolicy wyjaśniał pojęcia: <i>wody słodkie</i>, <i>wody słone</i> ; wykonywał schemat podziału wód powierzchniowych ; omawiał warunki niezbędne do powstania jeziora ; porównywał rzekę z kanałem śródlądowym omawiał zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa ; omawiał zmiany w krajobrazie związane z rozwojem przemysłu ; wyjaśniał pochodzenie nazwy swojej miejscowości wyjaśniał cel ochrony przyrody ; wyjaśniał, co to są rezerваты przyrody ; wyjaśniał różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną ; podawał przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy</p>	<p>opisywał krajobraz najbliższej okolicy klasyfikował wzniesienia na podstawie ich wysokości ; omawiał elementy doliny opisywał skały występujące w najbliższej okolicy ; omawiał proces powstawania gleby charakteryzuje wody słodkie występujące na Ziemi ; omawiał, jak powstają bagna ; charakteryzuje wody płynące podawał przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu ; wskazywał źródła, z których można uzyskać informacje o historii swojej miejscowości wskazywał różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podawał przykłady pomników przyrody żywej i nieożywionej na terenie Polski i swojego województwa</p>	<p>wskazywał pozytywne i negatywne skutki przekształcenia krajobrazu najbliższej okolicy przygotowywał krótką prezentację o najciekawszych formach terenu (w Polsce, w Europie, na świecie) przygotowywał kolekcję skał z najbliższej okolicy wraz z ich opisem prezentował informacje typu „naj” (najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębina oceaniczna) ; wyjaśniał, czym są lodowce i łądolody przygotowywał plakat lub prezentację multimedialną na temat zmian krajobrazu na przestrzeni dziejów ; przygotowywał prezentację multimedialną lub plakat „Moja miejscowość dawniej i dziś” prezentował w dowolnej formie informacje na temat ochrony przyrody w najbliższej okolicy (gminie, powiecie lub województwie)</p>
--	--	---	--	--

<p>podawał trzy przystosowania ryb do życia w wodzie ; wymieniał dwa przykłady innych przystosowań organizmów do życia w wodzie wskazywał na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, środkowy, dolny, ujście przyporządkowywał na schematycznym rysunku nazwy do stref życia w jeziorze ; odczytywał z ilustracji nazwy dwóch–trzech organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora wymieniał czynniki warunkujące życie na lądzie ; omawiał przystosowania zwierząt do zmian temperatury wskazywał warstwy lasu na planszy dydaktycznej lub ilustracji ; wymieniał po dwa gatunki organizmów żyjących w dwóch wybranych warstwach lasu ; podawał trzy zasady zachowania się w lesie podawał po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych ; rozpoznawał dwa drzewa iglaste i dwa liściaste podawał dwa przykłady znaczenia łąki ; wyjaśniał, dlaczego nie wolno wypalać traw ; rozpoznawał przynajmniej trzy gatunki poznanych roślin łąkowych wymieniał nazwy zbóż ; rozpoznawał na ilustracjach owies, pszenicę i żyto ; podawał przykłady warzyw uprawianych na polach ; wymieniał dwa szkodniki upraw polowych</p>	<p>omawiał, popierając przykładami, przystosowania zwierząt do życia w wodzie ; wyjaśniał, dzięki czemu zwierzęta wodne mogą przetrwać zimą podawał po dwie–trzy nazwy organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki ; omawiał warunki panujące w górnym biegu rzeki podawał nazwy stref życia w jeziorze ; wymieniał grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej ; rozpoznawał na ilustracjach pospolite rośliny wodne przytwierdzone do podłoża omawiał przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury podawał nazwy warstw lasu ; omawiał zasady zachowania się w lesie rozpoznawał pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu ; rozpoznawał pospolite grzyby jadalne porównywał wygląd igieł sosny i świerka ; wymieniał cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek ; wymieniał cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych wymieniał cechy łąki ; wymieniał zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej ; przedstawiał w formie łańcucha pokarmowego proste zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi na łące omawiał sposoby wykorzystywania roślin zbożowych ; rozpoznawał nasiona trzech zbóż ; wyjaśniał, które rośliny nazywamy chwastami</p>	<p>omawiał, na przykładach, przystosowania roślin do ruchu wód ; omawiał sposób pobierania tlenu przez organizmy wodne wymieniał cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki ; porównywał warunki życia w poszczególnych biegach rzeki ; omawiał przystosowania organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki charakteryzował przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej ; wymieniał czynniki warunkujące życie w poszczególnych strefach jeziora ; wymieniał zwierzęta żyjące w strefie przybrzeżnej charakteryzował przystosowania ptaków i ssaków do życia w strefie przybrzeżnej charakteryzował przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające przed utratą wody ; wymieniał przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru ; opisywał sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych omawiał wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu porównywał drzewa liściaste z iglastymi ; rozpoznawał rosnące w Polsce rośliny iglaste ; rozpoznawał przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych ; wymieniał typy lasów rosnących w Polsce</p>	<p>wyjaśniał pojęcie <i>plankton</i> ; charakteryzuje, na przykładach, przystosowania zwierząt do ruchu wody porównywał świat roślin i zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki ; rozpoznawał na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki wyjaśniał pojęcie <i>plankton</i> ; charakteryzował poszczególne strefy jeziora ; rozpoznawał na ilustracjach pospolite zwierzęta związane z jeziorami ; układał z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze omawiał negatywną i pozytywną rolę wiatru w życiu roślin ; charakteryzował wymianę gazową u roślin ; wymieniał przystosowania roślin do wykorzystania światła charakteryzował poszczególne warstwy lasu, uwzględniając czynniki abiotyczne oraz rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach podawał przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych przyporządkowywał nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki ; uzasadniał, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt podawał przykłady innych upraw niż zboża i warzywa, wskazując sposoby ich wykorzystywania ; przedstawiał zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych ;</p>	<p>prezentował informacje o największych organizmach żyjących w środowisku wodnym podawał przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu rzek na życie i gospodarkę człowieka przygotowywał prezentację na temat trzech–czterech organizmów tworzących plankton prezentował informacje „naj–” na temat jezior w Polsce, w Europie i na świecie prezentował informacje na temat przystosowań dwóch–trzech gatunków zwierząt lub roślin do życia ekstremalnych warunkach lądowych prezentował informacje o życiu wybranych organizmów leśnych (innych niż omawiane na lekcji) z uwzględnieniem ich przystosowań do życia w danej warstwie lasu prezentował informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych regionów świata, uprawianych w ogrodach wykonywał zielnik z roślin łąkowych poznanych na lekcji lub innych wyjaśniał, czym jest walka biologiczna ; prezentował informacje na temat korzyści i zagrożeń wynikających ze stosowania chemicznych środków zwalczających szkodniki</p>
--	---	---	--	--

	uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu	omawiał zmiany zachodzące na łące w różnych porach roku ; rozpoznawał przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące ; wyjaśniał, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki wyjaśniał pojęcia <i>zboża ozime</i> , <i>zboża jare</i> ; podawał przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw ; wymieniał sprzymierzeńców człowieka w walce ze szkodnikami upraw polowych	rozpoznawał zboża rosnące w najbliższej okolicy	
--	---	---	---	--

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie opanował wymagań na ocenę dopuszczającą.

Kryteria ocen

1. Po każdym dziale tematycznym pisany jest duży sprawdzian. Jeżeli uczeń dostanie z niego słabą ocenę to może ją poprawić, po wcześniejszym uzgodnieniu z nauczycielem.
2. Duże sprawdziany są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem.
3. W razie nieobecności ucznia podczas pisania dużego sprawdzianu, uczeń ma dwa tygodnie na napisanie go (od momentu powrotu do szkoły), po wcześniejszym uzgodnieniu z nauczycielem
4. Na każdą lekcję uczeń musi być przygotowany z 3-ech ostatnich tematów.
5. Sprawdzenie wiadomości ucznia może odbywać się na każdej lekcji w każdej formie.
6. Kartkówki nie będą zapowiadane.

**Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej
z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych.**

1. Uczeń może otrzymać wyższą od przewidywanej roczną ocenę klasyfikacyjną z obowiązkowych lub dodatkowych zajęć edukacyjnych jeżeli:
 - a) uczeń lub jego rodzice zwrócą się do dyrektora w formie pisemnej o ustalenie wyższej niż przewidywana ocena roczna w okresie nie dłuższym niż 2 dni od otrzymania informacji o przewidywanej ocenie rocznej, wniosek musi zawierać uzasadnienie;
 - b) dyrektor przekazuje wniosek odpowiednio nauczycielowi prowadzącemu dane zajęcia edukacyjne;
 - c) nauczyciel prowadzący dane zajęcia edukacyjne jest zobowiązany dokonać analizy zasadności wniosku w oparciu o udokumentowane realizowanie obowiązków ucznia;
 - d) nauczyciel prowadzący zajęcia edukacyjne dokonuje analizy wniosku i ustala ostateczną ocenę.

2. Warunkiem umożliwienia uczniowi ubiegania się o uzyskanie wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych jest zaistnienie wszystkich poniższych okoliczności:
 - a) połowa posiadanych przez ucznia ocen cząstkowych jest równa lub wyższa ocenie, o którą się uczeń ubiega,
 - b) uczeń przystąpił do wszystkich przewidzianych i ocenionych przez nauczyciela form sprawdzianów i prac pisemnych,
 - c) uczeń, ze wszystkich sprawdzianów i form pisemnych, otrzymał ocenę pozytywną (wyższą niż ocena niedostateczna).

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia:

ustne odpowiedzi na lekcji, testy i sprawdziany; wytwory pracy ucznia; notatki sporządzone w zeszycie; zadania domowe; zaangażowanie w pracę podczas lekcji; dodatkowa praca (udział w konkursach przedmiotowych, wykonanie projektu, referatu, plakatu).

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA W NAUCZANIU NA ODLEGŁOŚĆ

1. Komunikacja odbywać się będzie poprzez system Librus, maila oraz platformę Teams.
2. Podczas oceniania pracy zdalnej uwzględnia się możliwości psychofizyczne uczniów do rozwiązywania określonych zadań w wersji elektronicznej.
3. Na ocenę osiągnięć ucznia nie będą miały wpływu czynniki związane z ograniczonym dostępem do sprzętu komputerowego i do Internetu, ale w razie konieczności zostanie ustalony alternatywny sposób wykonania zadania.

4. Uczeń ma obowiązek wykonywać polecenia posłane przez dziennik elektroniczny lub platformę Teams i w wyznaczonym przez nauczyciela terminie wysłać informację zwrotną. O każdym problemie zawiadamia nauczyciela szukając pomocy, wsparcia i potrzebnych informacji.
5. Informację wysłaną do ucznia przez nauczyciela za pomocą dziennika elektronicznego lub inny alternatywny sposób uważa się za dostarczoną – uczeń ma obowiązek niezwłocznie zapoznać się z nią.
6. Ocenie podlegać będą prace wysłane przez dziennik elektroniczny, platformę Teams lub pocztę e-mailową, jak również przy pomocy zdjęć.
7. Uczeń ma obowiązek zapoznać się z materiałami edukacyjnymi wskazanymi przez nauczyciela (linki, strony internetowe, platforma eodręczniki, filmy edukacyjne opublikowane w Internecie itp..)
8. W czasie pracy zdalnej ocenie bieżącej podlegać będą wykonywane zadania, a w szczególności : projekty, testy, zadania opisowe, odpowiedzi ustne uczniów, notatki, quizy, ćwiczenia/karty pracy.
9. W przypadku nieprawidłowo wykonanego zadania lub zawierającego błędy, zostaną określone warunki poprawy i wskazany sposób oraz zakres uzupełnienia pracy. Zadanie będzie miało również określony termin oraz sposób przestania.
10. Uczeń może otrzymać ocenę z odpowiedzi ustnej podczas rozmowy telefonicznej, w czasie lekcji online bądź podczas konsultacji.
11. Zostaną określone godziny i formy konsultacji z uczniami i rodzicami.
12. W ocenianiu zadań zostanie wzięta pod uwagę: samodzielność pracy, kreatywność, umiejętność wyszukania informacji, terminowość.